

تحولات نظام آموزشی با رویکرد صلاحیت های حرفه ای معلمان

رقيه تهماسبی^۱، هادی پورشافعی^۲

^۱ کارشناسی ارشد، مدیریت آموزشی، دانشگاه بیرجند

tahmasbiroghaye219@gmail.com

^۲ دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه بیرجند

hpourshafei@birjand.ac.ir

چکیده :

آموزش و پرورش به عنوان مهم ترین نهاد در تربیت نیروی انسانی زمانی می تواند امر تعلیم و تربیت را به نحو مطلوب انجام دهد که معلمان آن کیفیت و صلاحیت لازم را داشته باشند از این رو استفاده از تواناترین و شایسته ترین افراد برای حرفه معلمی، می تواند مهم ترین امر باشد. تغییرات عمیق در ساختار برنامه درسی در مقابل نیازهای جامعه و جمعیت دانش آموزی موجب بحران در هویت حرفه ای معلمان شده است. در نتیجه هویت حرفه ای معلمان نیاز مبرم به بازسازی مجدد دارد. در این مطالعه ای توصیفی به منظور جمع آوری اطلاعات درباره صلاحیت های حرفه ای معلمان با جست و جو در پایگاه های اطلاعاتی در دسترس از جمله پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، سیویلیکا، نورمگز و مگیران سعی شده است که به مفهوم شناسی صلاحیت حرفه ای و مولفه های آن و ارائه راهکارهایی در جهت ارتقای حرفه ای معلمان پرداخته شود.

واژگان کلیدی: نظام آموزشی، صلاحیت حرفه ای، معلمان

۱- مقدمه

عصر حاضر در سراسر جهان با سرعت توسعه اقتصادی و سیاسی به همراه کاربرد گسترده فناوری های جدید، عصر گذر از اقتصاد و جامعه صنعتی به جامعه اطلاعاتی شناخته شده است. دانش نه تنها به صورت تصاعدی چندبرابر شده بلکه به طور مداوم مورد تجدیدنظر و اصلاح قرار می گیرد. دو عامل مسلط و برتر، جهانی شدن و جامعه اطلاعاتی تأثیر عمده ای بر اقتصاد و مؤسسات اقتصادی داشته اند و سایر بخش ها از جمله مدارس و آموزش و پرورش نیز مستثنا نبوده اند (خواجeh پور و همکاران، ۱۳۹۴).

در آموزش و پرورش مجموعه دانش ها، عقاید، آداب و رسوم و خصوصیات اخلاقی و قومی جامعه مطرح می شود. این عوامل در جوامع و کشورهای مختلف به صورت های گوناگون ارائه می شوند. باتوجه به این که نظام های آموزشی بدون عیب و نقص نیستند، هر نظام آموزشی با در نظر گرفتن عیب ها و کمبودهایی که دارد تلاش می کند که این نارسایی ها را برطرف کند؛ بنابراین آموزش و پرورش که منشأ تغییرات و نوآوری های اجتماعی در جامعه محسوب می شود متناسب با روندها و ارزیابی ها در تلاش است که تغییر و تحولاتی را در نظام آموزش ایجاد کند تا راه های رسیدن به رشد و کمال

هموار گردد. جایگاه فعلی تعلیم و تربیت کشور و جایگاه آن در تعلیم و تربیت جهانی این واقعیت را روشن می سازد که برای رسیدن به قله های رفیعی که انسان امروز به آن دست یافته است باید فاصله بسیار طولانی را طی کرد؛ در این راستا فاصله زیاد بین سطح علم و فراورده های آن در کشور ایران با سطح فوقانی آن در جهان موجی نگران کننده نزد اندیشمندان کشور پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایجاد کرده است. در این زمینه اقدامات زیربنایی متعددی را می توان پیاده سازی کرد؛ اما در این میان تحول در تعلیم و تربیت کشور به طور عام و در آموزش و پرورش رسمی کشور به طور خاص کلید و رمز موفقیت تحولات بزرگ آینده است؛ لذا تغییر و تحول اساسی در حوزه تعلیم و تربیت کشور زیربنایی ترین اقدامی است که برای دستیابی به تحول علم و فرهنگ مورد نیاز جامعه است. آموزش و پرورش وظیفه دارد رویکردها و خط مشی های مناسب با تحولات در حال و آینده را چه با نگاه تحولی و چه با نگاه سازگاری خردمندانه اتخاذ نماید و بر این اساس برنامه های درسی خود را طرح ریزی نماید (رحمت زهی و ضرغامی فر، ۱۳۹۷).

مربیان از ارکان اصلی فرایند یاددهی - یادگیری هستند که نقش انکارناپذیری در کیفیت زایی نظام آموزشی ایفا می کنند. یونسکو آموزش را کلید توسعه جوامع و مسیری می داند که افراد را برای تحقق توانایی ها و افزایش کنترل بر تصمیمات اثرگذار بر آنها توانمند می سازد. این در حالی است که برای آموزش و ایجاد یادگیری پایدار باید معلمان سیستم آموزشی یکسری اطلاعات دانشی و مهارتی را داشته باشند که به آن دانش حرفه ای یا شایستگی حرفه ای معلم (شایستگی های شغلی معلم) می گویند. در عین حال که تربیت دانش آموزان توانا یکی از دغدغه های نظام آموزش و پرورش می باشد برای اینکه بتوانیم افراد متخصص و کارآفرین داشته باشیم باید افراد در مدارس به شیوه صحیح و علمی آموزش دیده باشند تا بتوانند نقش خود را در بازار کار و جامعه درست ایفا کنند. این امر مستلزم اصلاح شیوه های تدریس و افزایش مهارت معلمان و مدرسان می باشد و با در نظر داشتن اینکه افراد بیشمار تحصیل می کنند و می خواهند کار خوب داشته باشند. دولت ها به احتمال زیاد مردم، سیستم آموزشی و مخصوصاً معلمان و مدیران را مسئول مستقیم یادگیری یا عدم یادگیری آنها می دانند (احمدی پور و همکاران، ۱۴۰۰).

بنابراین به کار گماردن تواناترین و شایسته ترین افراد برای حرفه معلمی حیاتی ترین مسأله است، و حیاتی تر از آن برنامه های تربیت معلم و آموزش های ضمن خدمت است که با کیفیت برتر و بالاتر فراهم آیند و برای معلمان این فرصت پیش آید تا دانش و مهارت خویش را در طول دوران خدمت افزایش دهند. کیفیت هر نظام آموزشی در نهایت به کیفیت معلمان آن جامعه وابسته است (بیات و همکاران، ۱۴۰۲).

۲- مبانی نظری

صلاحیت حرفه ای و مولفه های آن

صلاحیت به عنوان مجموعه ای از قابلیت های یکپارچه در حیطه های مختلف، دانش، نگرش و مهارت اطلاق می شود که شرط لازم برای حل مسئله و توانایی عملکرد مؤثر در برخی از تخصص ها، سازمان، شغل، نقش و موقعیت حرفه ای به حساب می آید. بر این اساس صلاحیت شامل صلاحیت شناختی، صلاحیت عملکردی، صلاحیت فردی و صلاحیت اخلاقی است که در حقیقت رفتار حرفه ای بخش مهم و جدایی ناپذیر از صلاحیت در یک حرفه هست. به عبارت دیگر؛ صلاحیت به عنوان توانایی فرد جهت اداره موقعیت های مهم یا انجام دادن وظایف حرفه ای خود به طور مناسب تعریف شده و در برگرنده تعامل پویا بین دانش و عملکرد هست نتایج تحقیقات بیانگر این است که ارزیابی صلاحیت افراد جهت اطمینان از دستیابی به حداقل های استاندارد حرفه ای و آمادگی جهت ایفای نقش ضروری به نظر می رسد. به کارگیری معیارهای سنجش صلاحیت نه تنها به شناخت و آگاهی بیشتر معلمان و مدیران نسبت به وضعیت صلاحیت عمومی معلمان می انجامد بلکه کمبودها و نقص های مهارتی و شناختی آنان را نیز شناسایی می کند. همچنین معلمان با استفاده از فرایند بازاندیشی در مورد چگونگی عملکرد خود، آگاهی کسب نموده و نقاط قوت، توانایی ها و حیطه هایی که ممکن است نیازمند توسعه و ارتقای بیشتر باشد را شناسایی کنند. یکی از موارد مهم در زمینه ارزیابی، صلاحیت استفاده از ابزارهایی است که بتوانند نتایج قابل اعتمادی ارائه دهند. دومین مفهوم مورد بحث مفهوم حرفه هست. حرفه از جمله مفاهیمی است که ابهام در مورد آن موج می زند و مباحثات زیادی پیرامون آن انجام گرفته است از دهه های ۵۰ و ۶۰ محققان مفهوم حرفه را به معنای انواع خاصی از مشاغل یا نهادها با خصوصیات ویژه تعریف کرده اند (براتی، ۱۳۹۴).

صلاحیت حرفه ای معلم به عنوان مجموعه آمادگی نظری و عملی برای انجام فعالیت های آموزشی و مشخصه حرفه ای مهارت معلم در نظر گرفته می شود.

چارچوب‌ها و رویکردهای متعددی برای صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان از سوی صاحب‌نظران ارائه شده است. European Commission (۲۰۱۳) صلاحیت حرفه‌ای معلمان را ترکیبی چندوجهی از دانش مهارت‌ها، درک ارزش‌ها و نگرش‌هایی است که منجر به عملکرد مؤثر در آموزش می‌شود می‌داند. (Blomeke & Delaney ۲۰۱۲) مدلی را برای صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان پیشنهاد دادند که توانایی‌های شناختی و ویژگی‌های اثربخشی - انگیزشی را به‌عنوان دو مؤلفه اصلی در نظر گرفتند. توانایی‌های شناختی را شامل دانش حرفه‌ای، دانش تربیت عمومی، دانش محتوا و دانش محتوای تربیتی و ویژگی‌های اثربخشی انگیزشی را شامل انگیزش، خودتنظیمی، منافع حرفه‌ای در مورد آموزش و یادگیری و محتوای موضوعی دانستند. (Zakirova 2016) صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان را در چهار بعد، شخصی، دانش مهارت و انگیزش دسته‌بندی کرده است. (Lauermann & Konig 2016) صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان را شامل ابعاد شناختی، دانش تخصصی، باورهای مربوط به یادگیری و متغیرهای انگیزشی و خودتنظیمی در نظر گرفته‌اند (میرکمالی و همکاران، ۱۳۹۸).

حاتمی (۱۳۸۳) در طراحی مدل ارزشیابی عملکرد معلمان دوره ابتدایی مؤلفه‌های صلاحیت‌های معلمان را شامل این موارد می‌داند. عملکرد حرفه‌ای: آگاهی از موضوع تدریس و نحوه تدریس آن، مدیریت بر یادگیری دانش‌آموزان، ارزیابی منظم پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان و اتخاذ تدابیر لازم تعهد در برابر توسعه حرفه‌ای خود و ارائه سطح بالای رفتار حرفه‌ای؛ رفتار شغلی: رعایت مقررات اداری، برخورد مناسب با اولیای دانش‌آموزان و همکاران انتقال تجربیات به همکاران، پشتکار و جدیت در کار، ابتکار، خلاقیت و نوآوری انعطاف‌پذیری؛ رفتار اخلاقی: رعایت ارزش‌های دینی؛ شاخص‌های عملکردی: علاقه‌مندی به تعلیم و تربیت، آگاهی از فنون اداره کلاس، شناخت تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان، داشتن روحیه همکاری با مدرسه. شعبانی (۱۳۸۳) در بررسی تطبیقی برنامه تربیت‌معلم ایران و چند کشور جهان، شرایط جذب و انتخاب داوطلبان معلمی، برنامه آموزش حرفه‌ای و عملی معلمان و سالهای تحصیل پیش از خدمت در ایران و کشورهای آلمان، ژاپن، انگلستان و کانادا را مقایسه کرد. در بیشتر کشورهای منتخب برنامه‌ای برای فعالیت دانشجوی معلم پیش‌بینی شده است تا چگونه یادگرفتن را بیاموزد و یادگیری خود را سازماندهی کند. در تربیت‌معلم ایران برای حجیم کردن محتوای درسی کوشش شده است و همین امر موجب تأکید سطحی بر مفاهیم و بی‌توجهی بیش از حد بر مفاهیم شده است. برای پذیرش داوطلبان در ایران برخلاف این کشورها به مسئله یاددهی یادگیری صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمی به‌صورت فرایند توجه نشده و این امر به‌صورت اداری و با تصویب مقررات ویژه دنبال شده است (صالحی و همکاران، ۱۳۹۸).

آسیب‌ها و موانع

آسیب‌ها و موانع بازدارنده در ارتباط با انتخاب و جذب، معلم منزلت، جایگاه و مسئولیت‌های معلم، حفظ و نگهداری ارتقا و رفاه معلم سطح تخصصی و حرفه‌ای معلم و تربیت ضمن خدمت عبارت‌اند از:

- نداشتن سیاست‌های اصولی برای حفظ نگهداری و ارتقای کیفی و شغلی نیروی انسانی از جمله معلمان در آموزش و پرورش
- گزینش و جذب نیروهای با بنیه علمی و تخصصی، ضعیف، بی‌علاقه و حتی در مواردی نامناسب از طریق سرباز معلم، حق التدریس و....
- ضعف معلمان در مهارت‌های حرفه‌ای و روش‌های نوین تدریس
- پایین بودن سطح علمی و حرفه‌ای در مدیریت و رهبری کلاس درس
- عدم برخورداری از آموزش مداوم و نبود زمینه مناسب برای یادگیری مداوم و تبادل اطلاعات و تجربیات با همکاران
- مقاومت در مقابل روش‌های نوین آموزشی ناشی از برخوردار نبودن از آموزش‌های لازم

در تاریخ آموزش و پرورش ایران، معلمان پس از استخدام، به‌رغم تمامی کاستی‌های نظام استخدامی روانه کلاس درس شده‌اند و کمتر صلاحیت‌های آنان از ابعاد حرفه‌ای و تخصصی و روابط انسانی سنجیده شده است و فقط آموزش‌های کوتاه‌مدت موردی بر اساس تغییر محتوای برخی کتب یا آموزش‌های درازمدت ضمن خدمت با محتوای حجیم آموزشی، فاقد کارایی و نامتناسب با نیازهای دانش‌آموزان به آنان ارائه شده است که باگذشت زمان دانش و آموخته‌های اولیه ناکارآمد شده همه ساله با روش‌ها و شیوه‌های تکراری به تدریس ادامه دهند (کریمی، ۱۳۸۷).

راهکار

اغلب در این برهه به دنبال راهکارهایی هستند که چگونه معلمان را برای کارایی و اهداف حرفه‌ای آماده سازند و احساس آنها را نسبت به خشنودی، دبستگی و تعهد کار افزایش دهند. برنامه آموزش به معلمان و تربیت و ارتقاء حرفه‌ای آنان باید به گونه‌ای جهت‌دهی شود که بتواند هم با زندگی فردی خصوصی و هم با زندگی حرفه‌ای اجتماعی ارتباط برقرار کند و بدین ترتیب برای گام برداشتن در جهت ارتقاء سطح سلامت و روان و افزایش مهارت و بهره‌وری فرصت‌هایی را نمایان سازد. توجه به کیفیت و شیوه تدریس معلمان باید امر بسیار ضروری و جدی تلقی شود و برنامه‌ریزان و مسئولان موظف‌اند که فرصت‌های لازم برای آشنائی هر چه بیشتر معلمان با روش‌ها و الگوهای جدید و خلاق تدریس را فراهم نموده، و شرایط و امکانات را برای اجرای موفقیت‌آمیز این روش‌ها آماده نمایند (اکبری، ۱۳۹۲).

پیشینه تحقیق

پروفسور گیج، استاد برجسته تعلیم و تربیت، در کتاب مبانی علمی هنر تدریس می‌گوید:

بدون تردید هیچ فرد دیگری جز معلم نمی‌تواند تأثیر بیشتری بر آنچه در مدارس می‌گذرد داشته باشد. معلم می‌تواند تعلیم و تربیت را فرایندی توأم با لذت و کامیابی، یا فرایندی بی‌ثمر کند. موفقیت هر نظام آموزشی در حد تعیین‌کننده‌ای به دانش و مهارت‌های حرفه‌ای معلم بستگی دارد. در نظر ژاپنی‌ها، شایستگی هر نظام به اندازه شایستگی معلمان آن است. از این رو می‌توان گفت معلم مهم‌ترین عنصر نظام آموزشی در فرایند یاددهی یادگیری و معمار اصلی نظام آموزشی است. جهان به سرعت دگرگون می‌شود و معلمان نیز مانند دیگر گروه‌های حرفه‌ای با این واقعیت روبه‌رو می‌شوند که آموزش‌های اولیه آنان در جهان امروز چندان مفید نخواهد بود آنان باید در سراسر عمر دانش خود را روزآمد کنند. در عصر جهانی شدن پیشرفت‌های پدیدآمده در فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات تغییرات زیادی در نحوه آموزش پدید آورده است. آموزش از شکل سنتی خارج شده و یادگیری مادام‌العمر شده است. امروزه آموزش‌های رسمی ارائه شده برای رفع نیازمندی‌های فرد در تمام عمر کفایت نمی‌کند. به سبب تغییر حجم اطلاعات و توسعه دانش، آموزش باید در تمام عمر ادامه یابد (خواجه پور و همکاران، ۱۳۹۴).

پژوهش عسکری متین و کیانی (۱۳۹۷)، مولفه‌های الگوی صلاحیت حرفه‌ای معلمی را برنامه‌ریزی و آماده‌سازی برای آموزش، برنامه‌ریزی و طراحی برای یادگیری، مدیریت پیرامون و محیط یادگیری، آموزش اثربخش، مسئولیت سازمانی و توسعه حرفه‌ای، سرمایه اجتماعی و فعالیت فرهنگی و معنویت معرفی می‌کند (احمدی پور و همکاران، ۱۴۰۰).

کاستر و همکارانش (۲۰۰۵) صلاحیت‌های معلمان را به پنج دسته اصلی و زیر مجموعه‌های آن‌ها تقسیم می‌کنند که عبارتند از: ۱- دانش تخصصی شامل: داشتن اطلاعات لازم در زمینه دانش تخصصی توسعه و به‌روز نگه‌داشتن آن ۲- ارتباطات شامل: برقراری ارتباط با دانش‌آموزان با داشتن پیشینه مختلف، هدایت، انجام وظایف، تحلیل و روشن‌سازی دیدگاه‌های دانش‌آموزان ۳- سازماندهی شامل تعیین سیستم عملکرد دانش‌آموزان، مدیریت زمان و تنظیم برنامه درسی مطابق اهداف سازمانی ۴- پداگوژی چهار عامل را در برمی‌گیرد که عبارتند از کمک به دانش‌آموزان و تعیین نیازهای یادگیری، تنظیم برنامه درسی بر اساس نیاز دانش‌آموزان مختلف، طراحی فعالیت‌هایی برای تسهیل یادگیری و رشد فراگیران، استفاده از فن آوری اطلاعات در تدریس ۵- صلاحیت رفتاری شامل: داشتن رویکرد دموکراتیک، نگرش پیش‌کنشی، کنجکاوی در مورد تازه‌ها، صداقت و درستی (کریمی، ۱۳۸۷). نتایج طالبی (۱۳۸۹) نشان می‌دهد اکثر معلمان در "دانش برنامه‌ریزی درسی"، "دانش موضوعی"، "دانش روشی"، "دانش حرفه‌ای"، "دانش ارزشیابی"، "دانش روانشناسی" توانایی و تخصص لازم ندارند و خواستار توجه به بهسازی نظام تربیت‌معلم و جدی‌گرفتن ارتقای عملکرد معلمان به‌عنوان مهم‌ترین متغیر در بهبود کیفیت آموزش و پرورش شده است و هم چنین به نتیجه تحقیق وزارت علوم (۱۳۸۳) در خصوص میزان دانش‌ها توانایی و نگرش‌های آموزشی - شغلی معلمان و عدم تسلط همه‌جانبه معلمان در زمینه‌های تربیتی و تخصصی حرفه خویش به میزان مطلوب اشاره می‌کند (اولی و همکاران، ۱۳۹۲).

دانش‌پژوه و فرزاد (۱۳۸۵) در پژوهشی به‌منظور ارزشیابی مهارت‌های حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی دریافتند که معلمان مورد مطالعه برخلاف آنکه در کلیات تدریس از مهارت نسبی برخوردارند اما در اجزای مهم تدریس با برخی نارسایی‌های جدی روبه‌رو هستند. در فعالیت‌های آموزشی کلاس درس

به هدفهای مهارتی کمتر از هدفهای دانشی و نگرشی توجه می کنند. اکثر آنان هنوز پایبند روش الگوهای سنتی آموزش هستند و از روش های فعال و خلاق و فناوری اطلاعات خیلی کم استفاده می کنند. همچنین در برخی از جنبه های اساسی مانند استفاده از شیوه های فعال تدریس و روش حل مسئله که در نظریه های نوین آموزشی مانند روان شناسی شناختی و روان شناسی سازنده گرا مطرح است توجه کافی مبذول نمی دارند (مهربانی و ولی زاده، ۱۳۹۴).

۲- روش شناسی :

در این مطالعه توصیفی به منظور جمع آوری اطلاعات درباره ی تحولات نظام آموزشی و صلاحیت های حرفه ای معلمان با جست و جو در پایگاه های اطلاعاتی در دسترس از جمله پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، سیویلیکا، نورمگز و مگیران به مفهوم شناسی صلاحیت حرفه ای و مولفه های آن و ارائه ی راهکارهایی در جهت ارتقای حرفه ای معلمان پرداخته شد.

۴- نتیجه گیری و پیشنهادها

با توجه به این که محور اصلی تحول و توسعه نظام تعلیم و تربیت بهبود کیفیت کار معلم و شناخت توانایی ها و ویژگی ها و صلاحیت های آنها می باشد در نتیجه پیاده سازی مؤثر تحولات در جهت کارآمدی، نیازمند دارا بودن معلمانی اثربخش است. چرا که معلمان مجریان اصلی برنامه ها می باشند و نگرش آنها نسبت به تغییر و تحولات بر عملکرد آنها تأثیر گذار است. اگر معلمان با اصول و مبانی و هدف های آموزش و پرورش، ویژگی های دانش آموزان و نیازهای آنان، روش های تدریس و دیگر مهارت های آموزشی آشنا باشند، می توانند زمینه ی شکوفایی استعداد دانش آموزان را فراهم کنند بنابراین در صورتی که معلمان بخواهند در انجام وظایف خود موفق باشند و معلمانی کارآمد تلقی شوند لازم است از انواع صلاحیت های حرفه ای برای رسیدن به موفقیت برخوردار باشند. به عبارتی هر قدر که معلمان از صلاحیت های حرفه ای بیشتری برخوردار باشند به همان میزان می توانند منجر به بهره وری شوند. گزینش و انتخاب شایسته ترین افراد برای ایفای نقش معلمی از مهمترین مسائل در نظام آموزش و پرورش است، در نتیجه باید مراکز تربیت معلم از برنامه های جامع و هدفمندی برخوردار باشند و ادارات آموزش و پرورش نیز آموزش های ضمن خدمت با کیفیتی را فراهم نمایند تا از این طریق دانش، نگرش و مهارت را در مجریان برنامه ها (معلمان) توسعه و گسترش دهند. معلمان نیز باید قادر باشند بر مبنای توانایی های کسب شده توانایی های تفکر انتقادی، مهارت های حل مسئله، مهارت های برقراری ارتباط T چگونه فکر کردن T چگونه یاد گرفتن و چگونه زندگی کردن را به دانش آموزان بیاموزند تا بتوانند اینگونه صلاحیت های حرفه ای کسب شده خود را بروز دهند.

توانمندسازی معلمان برای ایفای نقش خود در دنیای متغیر و پرشتاب امروزی، ضرورت خود را نمایان ساخته است و هر اندازه میزان سرمایه گذاری در امر تعلیم و تربیت، تغییر و تحولات و توسعه صلاحیت های حرفه ای معلمان بیشتر باشد نظام آموزشی نیز از بازدهی بیشتری برخوردار خواهد شد. در این راستا باید بر اساس برنامه ریزی واقع بینانه با در نظر گرفتن امکانات، منابع و محدودیت ها راهکارهای مختلفی را تبیین نمود و مناسب ترین راه ها را انتخاب کرد و بر مبنای این انتخاب اقدام به حل مسائل و مشکلات نظام آموزشی کرد. با توجه به این موارد شناسایی صلاحیت ها و مهارت های حرفه ای معلمان و تدوین راهبردها و خط مشی های مناسب جهت تحقق و توسعه آنها ضرورت دارد. بدین منظور در ذیل پیشنهاداتی به منظور برخورداری معلمان از مهارت ها و صلاحیت های حرفه ای ارائه می گردد:

-تجدیدنظر اساسی در فرایند یاددهی یادگیری؛ مطالعات علمی در خصوص تناسب محتوایی برنامه با هدف های آموزشی و نیز مهارت های حرفه ای معلمان، توانایی دانش آموزان و امکانات آموزشی مدارس.

- برنامه ریزی در چگونگی انتخاب معلمان باتوجه به صلاحیت های حرفه ای آنان. اقدام به برپایی کارگاه آموزشی از طریق آموزش ضمن خدمت و بر اساس نیازسنجی علمی، جهت آشنا کردن معلمان با رویکردهای نوین آموزشی به ویژه نظریه سازنده گرا و نیز متناسب کردن برنامه ها با نیازها و شرایط و امکانات .

- بالابردن سطح شایستگی و انگیزه در معلمان به منظور استفاده و شرکت در این کلاس ها، بازآموزی معلمان به صورت مستمر به منظور افزایش بعد تجربی مهارت ها و توانمندی های آنان در تدریس با در نظر گرفتن هدف های آموزشی، دانشی، مهارتی و نگرشی و روش های فعال تدریس به جای روش های سنتی

- فراهم کردن فضای آموزشی مناسب بودجه و امکانات کافی در مدارس برای انجام فعالیت های علمی و عملی.

- تجهیز مدارس به وسایل آزمایشگاهی، نرم افزارها، سخت افزارهای آموزشی و....

- تدارک فیلم های کمک آموزشی در زمینه کاربرد مهارت های حرفه ای معلمان در تدریس

- مطالعه عواملی که موجب نابرابری شرایط آموزشی مهارت های معلمان در تدریس مناطق مختلف شده است و بررسی راهکارهای مناسب برای حل این مسئله مهم و اساسی

- طراحی برنامه های آموزشی ضمن خدمت باتوجه به سرعت نوآوری هایی که در زمینه فن آوری در جهان صورت می گیرد.

منابع

- احمدی پور، معصومه، هاشمی، سیداحمد، رنجبر، مختار و بهروزی، محمد (۱۴۰۰). بررسی الگوی شایستگی های حرفه ای دانشجومعلمان دانشگاه فرهنگیان استان بوشهر. فصلنامه علمی-پژوهشی توسعه ای آموزش جندی شاپور، ۱۲.
- اکبری، راضیه. (۱۳۹۲). تربیت معلم و ارتقای صلاحیت های حرفه ای معلمان شیمی. کنفرانس آموزش شیمی ایران.
- اولی، اسماعیل، و ارشدی، نعمت اله. (۱۳۹۵). مطالعه صلاحیت های حرفه ای معلمان شیمی چند ایالت آمریکا. کنفرانس آموزش شیمی ایران.
- براتی، هادی (۱۳۹۴). صلاحیت حرفه ای و لزوم توجه به آن در معلمان دوره ابتدایی. مجموعه مقالات همایش ملی آموزش ابتدایی.
- بیات، سمیه، مظفری، اعظم و مظفری، زهرا (۱۴۰۲). بررسی دیدگاه های صاحب نظران درمورد صلاحیت های حرفه ای معلمان. پنجمین همایش ملی پژوهش های حرفه ای در روانشناسی و مشاوره.
- خواجه پور، کبری، قلتاش، عباس و امیدی، جمشید (۱۳۹۴). تحولات آموزش ابتدایی و صلاحیت حرفه ای مورد نیاز معلم به عنوان مجری برنامه درسی در دوره ی ابتدایی. اولین کنفرانس علمی پژوهشی راهکارهای توسعه و ترویج آموزش علوم در ایران.

- رحمت زهی، خدائظر و ضرغامی فر، رحیمه (۱۳۹۷). الزامات صلاحیت های حرفه ای معلمان. کنفرانس ملی دستاوردهای نوین جهان در تعلیم و تربیت، روانشناسی، حقوق و مطالعات فرهنگی-اجتماعی.
- صالحی، زهرا، احمدپور، سپیده، و باقری، عالییه. (۱۳۹۸). پژوهش محوری و صلاحیت های حرفه ای معلمان علوم تجربی. مجله نخبگان علوم و مهندسی، ۴(۱)، ۱۹-۱۲.
- کریمی، فریبا (۱۳۸۷). مطالعه ای صلاحیت های حرفه ای معلمان دوره ی ابتدایی. فصلنامه ی رهبری و مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار، ۲(۴)، ۱۶۶-۱۵۱.
- مهربانی، رویا، و ولی زاده، مینو. (۱۳۹۴). بررسی رابطه تسلط بر مهارت های کلیدی کامپیوتر و صلاحیت حرفه ای معلمان. همایش ملی آموزش ابتدایی.
- میرکمالی، سیدمحمد، نارنجی ثانی، فاطمه، و اسدی، سمیه. (۱۳۹۸). ارزیابی وضعیت صلاحیت های حرفه ای معلمان «از دیدگاه مدیران» ابتدایی استان مرکزی. فصلنامه ی علمی پژوهشی مدیریت مدرسه، ۷(3)، ۸۶-۶۹.